

OBRUS (50) *sb m*

o jasne.

sg N obrus (10). ◊ G obrusa (4). ◊ A obrus (8). ◊ I obrus(e)m (1). ◊ L obrusie (1). ◊ pl N obrusy (3). ◊ G obrus(o)w (8). ◊ A obrusy (12). ◊ I obrus(a)mi (1). ◊ L obrusiech (1). ◊ du G [cum nm] obrusu (1) *ZapWar 1542 nr 2556*.

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

Plócienne nakrycie stołu, także ołtarza (przeważnie zdobione); mappa Murm, Mymer¹, Mącz, Calep, Cn; gausape, mantile BartBydg, Mącz; mensale Mącz (50) : Iakom ya nyewssial sdomu twego [...] dw kossul dw obrussu syedmy obruszczow dw Czapku ZapWar 1542 nr 2556, 1532 nr 2471; Murm 140; Mymer¹ 29v; BartBydg 63b, 87, 161b; March³ V8; LibMal 1544/89v, 1551/159; KrowObr 129v; RejFig Aa7; WyprKr 113v [2 r.], 114 [3 r.], 114v [2 r.], 115; BielKron 178v; Mącz 8d, 193a, 208c, 209b, 216d; A tę pierwfzłą mądrość/ Coźkolwiek czyniřz/ mądrze czyń á pátrž końcá/ kázał iá piřác w řwycł páłacách/ [...] y ná obrufiech ktoremi przed nim řtoł przykrywano. HistRzym 58; RejZwierc 59v [2 r.], 77; ZapKościer 1580/7; CzechEp 241; Gdy řie náiedli/ obrufy zebrano/ A potym ná wet řízachownicę dano. KochSz A4; BielRozm 27; Calep 638b; KochAp 8, 9 [2 r.]; LatHar 78.

W połączeniach szeregowych (3): Niewřpominam tu nic/ iáko guřlicie Korporały/ Antependya/ obrufy/ řęzniki/ kthorymi prozne ołtarze przykrywacie/ y prořte ludzi mamićie KrowObr 107v; RejZwierc 59v; [kaźdej dworce naleźy] Obrufow/ řęcznikow/ řerwet/ dořtátek nadźiáłác. GostGosp 128.

W charakterystycznych połączeniach: obrus cenowaty, krotki, tkany, z listwami; obrus dostać, guřlic, kłaść, oblać, (o, s)- pluskać, uprać, tkać, zbierać; dać [co] na obrus (3).

Przysłowie: Obrus ná nići rozebrany/ ná kądźieł moźe być obrocony. March¹ A3v.

Zwrot: »obrus [przed kim] rzezać, krajać« [na znak niechęci] [szyk zmienny] (2:1): Nářzy zacni przodkowie/ chociay nie łáiáli/ Ale ćicho przed złemi obrufy kráiáli. RejZwierc 79v; Ktorzi [ludzie w dawnych czasach] ani řieć za řtoł zpodeyrzanym chćieli. Obrus przed nim rzezali/ talerz noźmi kłoli KochSat B2; GórnRozm L2v.

Szeregi: »obrus a(1)bo prześcieradło« (2): [ludzie udający Chrystusa i Apostołów] przyřzli do iedney ziemiánki ná wři/ rzekli iey: [...] mařz iákie obrufy álbo prześcieradła ku pořwićeniu BielKron 420v [idem] WerGośc 218.

»serweta i obrus« (7): Ana Serueti i na drugie obrufi dano řtuke plotna. WyprKr 114v. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.]

Przen (1) :

Zwrot: »siedzieć za obrusem« = ucztować (1): Chytry dłuźnik uřtáwnie zá obrufem řiedźi: Ták go ceklarz zářtánie kiedy go náwiedźi. KlonWor 73.